

Ringwerk in Nederland in 1961-80

Bird-ringing in the Netherlands during 1961-80

EDUARD R. OSIECK & JOKE E. WINKELMAN

Gedurende bijna veertig jaar zijn de resultaten van het Nederlandse ringonderzoek in *Limosa* gepubliceerd. Eerst droegen deze verslagen de titel „Resultaten van het ringonderzoek betreffende de(n) vogeltrek, ingesteld door het (’s) Rijksmuseum van Natuurlijke Historie te Leiden”. In 1958 werd het ringonderzoek ondergebracht bij het Vogeltrekstation als afdeling van het Instituut voor Oecologisch Onderzoek. Met het verslag over 1957-59 werd de titel dan ook „Ringverslag van het Vogeltrekstation”. Sinds 1975 verschijnen deze verslagen niet meer in *Limosa*. De uitgave ervan wordt nu door het Vogeltrekstation verzorgd. Dit heeft ertoe geleid dat het ringverslag sindsdien een kleinere verspreiding kreeg.

Daar het jammer is dat nu niets meer over het ringwerk in *Limosa* verschijnt, hebben wij een overzicht samengesteld van geringde vogels in de jaren 1975-80. Tevens is dit een gelegenheid om de ontwikkeling van het ringwerk over een langere periode te schetsen. Wellicht is het mogelijk voortaan iedere vijf jaar een dergelijk overzicht in *Limosa* te publiceren.

Organisatie ringwerk

De Ringcentrale van het Vogeltrekstation verzorgt de overkoepelende organisatie en administratie van het ringwerk hetgeen bestaat uit het bijhouden van het archief met gegevens van de geringde vogels en het verwerken van de terugmeldingen, ook van buitenlandse ringen gevonden in Nederland. Daarnaast voert ze ook de administratie van de Euring-databank, welke een archief vormt van de terugmeldingen van zoveel mogelijk Europese ringcentrales.

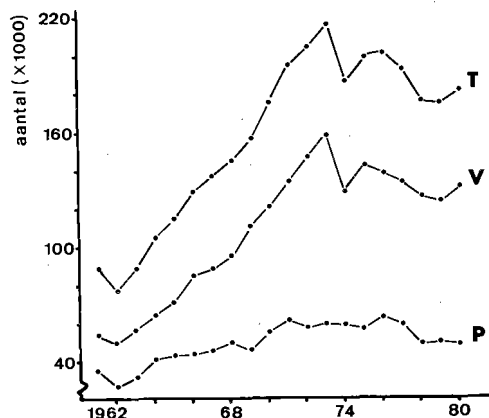
Jaarlijks worden in Nederland 175 à 220 duizend vogels van een ring voorzien. Dit gebeurt grotendeels door vrijwillige medewerkers die voor het vangen van beschermde vogels een Vogelvergunning F hebben. In totaal zijn er c. 275 ringers waarvan aan een klein aantal beperkingen zijn opgelegd wat betreft soorten, leeftijd (alleen pulli), plaats en/of vangmiddelen. Het afgeven van nieuwe ringvergunningen geschiedt op voorstel van het Vogeltrekstation.

Een aantal soorten mag niet of slechts beperkt geringd worden tenzij men daarvoor toestemming van het Vogeltrekstation heeft. Dit betreft de volgende soorten: Wilde Eend, Wintertaling, Huismus, Kool-/Pimpelmees (nestjongen).

De ringers worden verder geen beperkingen opgelegd, terwijl ook weinig voorkeur wordt aangegeven voor het ringen van bepaalde soorten. Vroeger gebeurde dit wel door het verstrekken van gratis ringen voor bepaalde soorten: duiven, Veldleeuwerik, Oeverzwaluw, Graspieper, Spreeuw (winterseizoen).

Ontwikkeling ringwerk sinds 1961

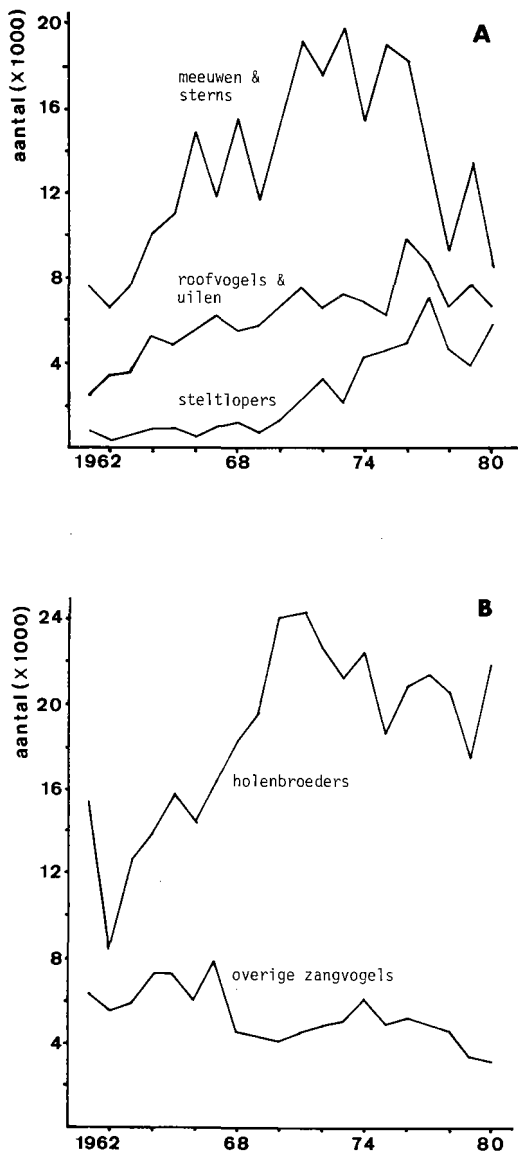
Het aantal geringde vogels is in de loop van de afgelopen twintig jaar meer dan verdubbeld (figuur 1). Dit is vooral veroorzaakt door een sterke stijging van het aantal als volgroeid (= vliegvlug) geringde vogels, hetgeen ongetwijfeld het resultaat is van de introductie van mistnetten aan het einde van de jaren vijftig. Deze toename ging door tot en met 1973 waarna het aantal zich op een iets lager niveau stabiliseerde. Het aantal

Figuur 1. Totaal aantal vogels (T), aantal pulli (P) en volgroeide vogels (V) die geringd zijn in 1961-80. Total numbers of birds, numbers of pulli (P) and full grown birds (V) ringed during 1961-80.

als pullus (= nog niet vliegvlugge jongen) geringde vogels nam in de loop van de jaren zestig met bijna 100% toe. Nadat dit aantal een aantal jaren rond de 60 000 schommelde, ligt het de laatste jaren op een wat lager niveau (50 000).

In figuur 2 en 3 zijn van diverse groepen vogels voor pulli en volgroeide vogels de ringtotaal-ten uitgezet. De soorten binnen één groep vor-

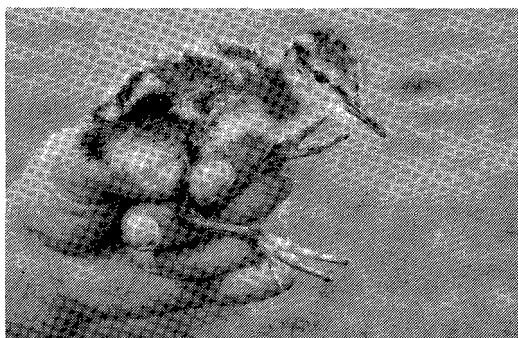
Figuur 2. (A) Aantallen roofvogels & uilen, steltlopers en meeuwen & sterns die als pullus zijn geringd in 1961-80. *Numbers of birds of prey (roofvogels & uilen), waders (steltlopers) and gulls & terns (meeuwen & sterns) ringed as pulli during 1961-80.*

(B) Aantallen holenbroedende zangvogels en overige zangvogels die als pullus zijn geringd in 1961-80. *Numbers of hole nesting passerines (holenbroeders) and other passerines (overige zangvogels) ringed as pulli during 1961-80.*

men veelal een systematische eenheid of hebben een overeenkomstig gedrag waardoor ze op dezelfde wijze bemachtigd kunnen worden (b.v. holenbroeders).

Onder *als pullus geringde vogels* zijn vijf groepen onderscheiden (figuur 2) die te zamen bijna 100% van alle geringde pulli uitmaken. Op één uitzondering na („overige zangvogels”) laten alle groepen vanaf 1961 een toename zien in het aantal geringde pulli. Voor de roofvogels & uilen is deze stijging te danken aan toenemend gebruik van nestkasten en kunstnesten, aantals-toename van veel van de betrokken soorten en specialisatie van enkele ringers. Meeuwen & sterns en holenbroeders laten een stijging zien die aardig parallel loopt met de totale ringactiviteit (vgl. figuur 1). Beide groepen soorten hebben gemeen dat de betreffende pulli gemakkelijk zijn te bemachtigen. Opmerkelijk is daarom de plotselinge afname in het aantal meeuwen & sterns na 1976 (1976-78 resp. 18 251, 13 522, 9232). Het is mogelijk dat dit samenhangt met een prijsverhoging van de ringen van 40% in december 1976. De toename van 1978 op 1979 zou verklaard kunnen worden door gewinning aan de nieuwe prijzen. In juli 1979 vond een prijsverhoging van 100% plaats waarna het aantal geringde meeuwen & sterns in 1980 en 1981 (Speek 1982) weer daalde. Het aantal „overige zangvogels” (deze groep betreft zangvogels met open, verspreid liggende nesten) vertoont sinds 1967 een dalende trend. Het is waarschijnlijk dat ringers steeds minder aandacht besteden aan het zoeken van nesten omdat het vangen met mistnetten veel hogere aantallen oplevert. Verder speelt de toegenomen weerstand tegen het zoeken van nesten wellicht een rol. Vóór de introductie van mistnetten was het zoeken van nesten vaak de enige mogelijkheid om deze soorten te ringen.

Onder *als volgroeide geringde vogels* zijn zeven groepen onderscheiden (figuur 3), die te zamen ongeveer tweederde van het totaal aantal geringde volgroeide vogels uitmaken. Van de meeste groepen is het aantal geringde exemplaren toegenomen. Uitzondering vormt het waterwild waarvan de aantallen sinds 1962 rond 3-4000 schommelen; dit is aanzienlijk lager dan in de jaren 1957-61 toen er gemiddeld 8700 per jaar werden geringd. De reden van deze afname is het feit dat sinds 1961 Wintertaling en Wilde Eend nog maar in beperkte mate geringd mogen worden. Bovendien werden kooikers niet langer door het voormalige Instituut voor Toegepast Biologisch Onderzoek (ITBON) gestimuleerd om eenden te ringen. Het aantal geringde steltlopers is in het begin van de jaren zeventig sterk

Tureluur pullus klaar om geringd te worden, mei 1983, Wormer- en Jisperveld (Joke Winkelman). Pullus of Redshank *Tringa totanus*.

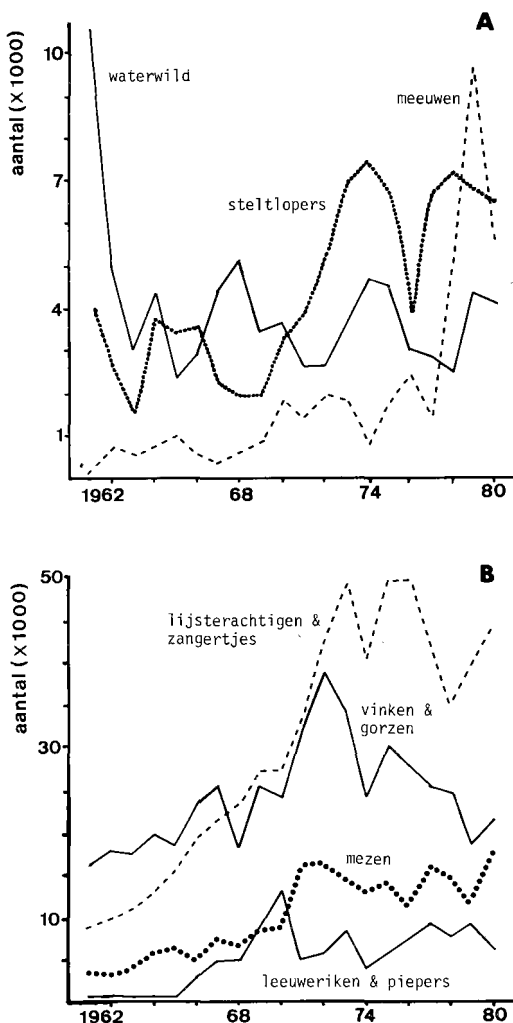
gestegen door het toegenomen onderzoek aan deze groep in het Waddengebied. De terugval in 1976 is veroorzaakt door de beëindiging van het actieve veldwerk door G. C. Boere op Vlieland. Sindsdien zijn de aantallen echter weer toegenomen doordat ook andere ringers op dit terrein actief werden. Het aantal geringde meeuwen vertoont tot 1978 een geleidelijke toename. Daarna is het ringen van meeuwen enorm toegenomen doordat enkele ringers zich erop gingen toeleggen; in 1979 kon een record aantal volgroeide exemplaren geringd worden onder invloed van de strenge koude in januari-februari 1979.

De toename van het totaal aantal als volgroeid geringde vogels (figuur 1) is voor ruim eenderde veroorzaakt door een sterke stijging in de aantallen geringde lijsterachtigen (*Turdidae*) & zangertjes (*Sylviidae*), die alle met mistnetten in grote aantallen gevangen kunnen worden. De sterke schommelingen sinds 1972 zijn vermoedelijk het gevolg van het sterk wisselende aanbod van enkele veel gevangen soorten (o.a. Zanglijster, Kleine Karekiet, Tjiftjaf en Goudhaantje; zie bijlage). De toename van het aantal geringde leeuweriken & piepers in de jaren zestig is het resultaat van het gebruik van geluid op de vinkenbanen. Bovendien werd het ringen van Veldleeuweriken en Graspiepers in de jaren 1968-73 aangemoedigd door het verstrekken van gratis ringen. De toename in de aantallen in de jaren zestig is eveneens te danken aan de toegenomen ringactiviteit op de vinkenbanen: op diverse banen wordt nu dagelijks gevangen en het vangseizoen is ook langer geworden. Des te opvallender is daarom de afname in de jaren zeventig. Het is onduidelijk of deze afname is veroorzaakt door verminderde belangstelling van ringers voor deze soorten of door een afname in het aanbod.

Geringde aantallen 1975-80

In de bijlage zijn van iedere soort waarvan in de

periode 1911-80 meer dan 150 exemplaren zijn geringd, de geringde aantallen in de jaren 1975-80 gegeven (met uitzondering van soorten waarvan in de periode 1961-80 minder dan 25 exemplaren werden geringd; nl. Aalscholver, Ooievaar). Bovendien zijn de totalen voor de perioden 1961-70 en 1971-80 vermeld. Door onderlinge vergelijking van deze getallen kan een indruk worden verkregen over het verloop van

Figuur 3. (A) Aantallen zwanen, ganzen & eenden („waterwild”), steltlopers en meeuwen die als volgroeide vogels zijn geringd in 1961-80. Numbers of swans, geese & ducks (waterwild), waders (steltlopers) and gulls (meeuwen) ringed as full grown birds during 1961-80.

(B) Aantallen leeuweriken & piepers, lijsterachtigen & zangertjes (incl. Winterkoning en Heggemus), mezen en vinken & gorzen (incl. Ringmus) die als volgroeide vogels zijn geringd in 1961-80. Numbers of larks & pipits (leeuweriken & piepers), thrushes & warblers (including Wren and Dunnock) (lijsterachtigen & zangertjes), tits (mezen) and finches & buntings (including Tree Sparrow) (vinken & gorzen) ringed as full grown birds during 1961-80.

Ringcentrale van het Vogeltrekstation te Heteren (*Rinse Wassenaar*). Hier worden onder meer de gegevens van de geringde vogels opgeslagen en de terugmeldingen verwerkt. Bij iedere melding van een geringde vogel worden de ringgegevens opgezocht, de ring- en vindgegevens gecodeerd en in de computer gebracht; deze produceert de terugmeldingen met opgave van afstand, richting en verstreken tijd. *Ring Office of the Vogeltrekstation Arnhem in Heteren*.

het aantal geringde vogels van afzonderlijke soorten in een periode van 20 jaar.

Het aantal geringde exemplaren van een soort wordt in de eerste plaats bepaald door de activiteiten van de ringers. Vooral bij niet-zangvogels bepalen specialisten in belangrijke mate de ringtotalen. Dit betreft vooral soorten die op een bepaalde plaats of met een speciale methode moeten worden bemachtigd zoals Blauwe Reiger, Eidereend, Kleine Mantelmeeuw en Sneeuwgorz. Veel soorten zangvogels worden overwegend met mistnetten gevangen. De individuele ringersactiviteit heeft bij deze soorten veel minder invloed op de ringtotalen, omdat mistnetten een weinig selectief vangmiddel zijn.

Het toenemend gebruik van mistnetten heeft vooral bij zangvogels tot aanzienlijk hogere ringtotalen geleid. Voor een aantal soorten die voornamelijk in mistnetten worden gevangen, is er echter nauwelijks sprake van een toename in de ringtotalen van 1961-70 naar 1971-80. (Bij sommige soorten is er zelfs sprake van een afname.) In veel gevallen is dit mogelijk veroorzaakt door het feit dat de betreffende soort in aantal is achteruitgegaan: b.v. Blauwborst, Gekraagde Roodstaart, Paapje, Grote Lijster, Rietzanger en Wielewaal (vgl. Wammes *et al.* 1983). De

ringtotalen worden dus mede bepaald door de talrijkheid van een soort. Dit is ook duidelijk het geval bij soorten als Woudaapje (V), Zomertaling (V), Zwarte Stern (P) en Bonte Vliegenvanger (V; betreft vooral doortrek). Opmerkelijk is de verschillende mate waarin de ringtotalen van verwante zangvogels zijn toegenomen (vgl. b.v. de vier grasmusachtigen *Sylvia* spp.).

Bij het vergelijken van de ringtotalen is grote voorzichtigheid vereist omdat activiteiten van enkelingen en het gebruik van nieuwe vangmethoden een enorm effect op de geringde aantallen kunnen hebben. Hierna volgen enkele voorbeelden om dit te illustreren. Het grote aantal Boerenzwaluwen dat in de jaren zeventig is geringd is vooral te danken aan het gebruik van geluid bij het vangen op slaappleatsen. Het grote aantal Gele Kwikstaarten in de jaren zestig is veroorzaakt door de uitzonderlijke vangst van c. 3000 Gele Kwikstaarten op een slaappleats bij Nijkerk in 1968. De sterke toename in het aantal Bosrietzangers (in 1971-80 bijna vijfmaal zoveel als in de voorafgaande 10 jaar) is mogelijk in de hand gewerkt door de verhoogde aandacht die ringers schenken aan de determinatie van Kleine Karekiet en Bosrietzanger (deze soorten zijn in de hand moeilijk te onderscheiden). De grote

schommelingen in de aantallen gevangen Goudhaantjes worden bepaald door de sterk wisselende doortrek op de Waddeneilanden (Osieck 1976). Het grote aantal Fraters dat in de jaren zestig werd geringd is het resultaat van een Noordwesteuropees ringprogramma geïnitieerd door Hans Bub (Vogelwarte Helgoland) dat jarenlang is volgehouden.

Ideeen voor de toekomst

Het aantal geringde vogels is in Nederland in de loop van de jaren zestig verdubbeld en bereikte een hoogtepunt in het begin van de jaren zeventig toen jaarlijks meer dan 200 000 vogels werden geringd (figuur 1). In de jaren zestig is het aantal terugmeldingen daarentegen niet toegenomen (tabel 1). De reden hiervan is dat het ringen van enkele soorten die veel terugmeldingen opleveren, sinds 1961 werd beperkt (zie voetnoten bijlage). Bovendien betrof de toename van het aantal geringde vogels vooral kleine zangvogels, waarvan het terugmeldingspercentage laag is.

In de jaren zeventig is het aantal terugmeldingen sterk toegenomen (tabel 1). In de periode 1976-80 werden in totaal 67% meer terugmeldingen verwerkt dan in 1966-70. De oorzaak hiervan moet vooral worden gezocht in de sterk toenemende ringtotalen van roofvogels & uilen (figuur 2A), steltlopers en meeuwen (figuur 3A), welke alle veel terugmeldingen opleveren. Bovendien heeft er een sterke toename plaatsgevonden van het aantal waarnemingen van geringde vogels waarvan de ringen in het veld kunnen worden afgelezen (zonder de vogel te vangen).

Deze toename van het aantal terugmeldingen moest de Ringcentrale van het Vogeltrekstation verwerken bij een gelijkblijvende personele bezetting. Men is hierin geslaagd door automatisering en het opvoeren van de efficiëntie. Bovendien werd het aantal geringde vogels beperkt door geen nieuwe ringvergunningen meer te verstrekken. Alvorens op de vraag in te gaan of een dergelijk beleid het beoogde doel kan verwezenlijken, laten we de situatie in Finland en Groot-Brittannië de revue passeren.

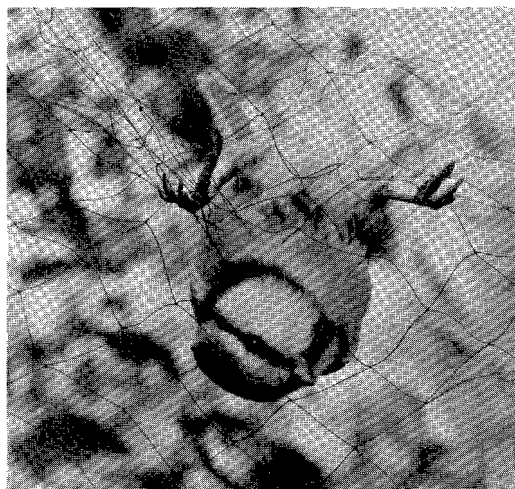
In Finland steeg het aantal geringde vogels van 81 000 in 1963 tot 210 000 tien jaar later; het aantal terugmeldingen nam in dezelfde periode toe van 2000 tot 13 600 (laatste getal inclusief controles = terugvangsten ter plaatse). Het aantal personen op de ringcentrale bleef in deze periode gelijk. Men heeft dit opgevangen door verregaande automatisering waaraan ook de ringers een belangrijke bijdrage leveren. Bovendien werd het ringonderzoek grondig gereorganiseerd en werden vergunningen van weinig ac-

Tabel 1. Gemiddeld aantal terugmeldingen die door het Vogeltrekstation zijn verwerkt in perioden van 5 jaar in het tijdvak 1961-80. *Average number of recoveries processed in 5-year periods during 1961-80.*

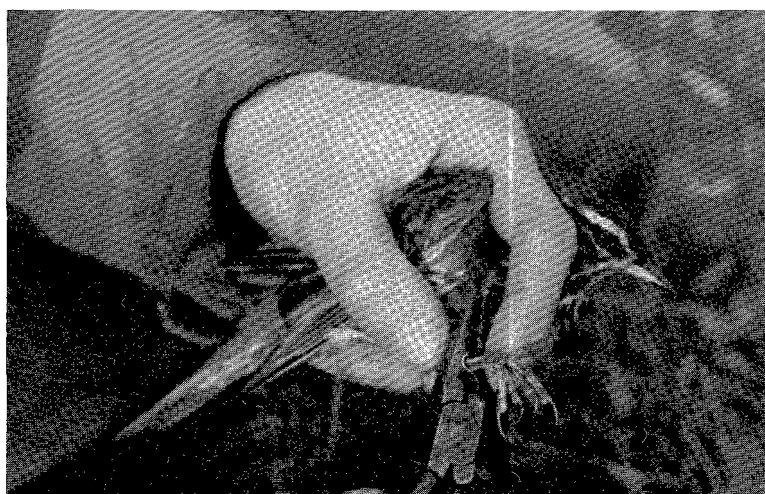
Periode <i>Period</i>	Nederlandse ringen <i>Dutch rings</i>	Buitenlandse ringen <i>Foreign-ringed birds</i>	Totaal <i>Total</i>
1961-65	3796	517	4313
1966-70	3264	660	3924
1971-75	4391	846	5237
1976-80	5476	1063	6539

tieve ringers ingetrokken. Iedere ringer werd aangespoord zich te beperken tot enkele soorten of tot een bepaald gebied. Bij wijze van proef werden nieuwe ringvergunningen beperkt tot tien soorten die men zelf mocht kiezen. Verder werd veel aandacht geschonken aan het geven van duidelijke en nauwkeurige instructies aan de ringers (Stén 1974).

Op de Britse Eilanden wordt het ringonderzoek geleid door een particuliere organisatie: het *Ringling and Migration Committee* van de *British Trust for Ornithology*. Na een jarenlange toename van het aantal geringde vogels werd in 1969 besloten de prijzen van de ringen te verhogen teneinde de ringers te laten bijdragen in de kosten van de verwerking van de terugmeldingen. Deze bijdrage werd afhankelijk gesteld van de ringmaat: grote ringen werden zwaarder „belast” dan kleine daar het ringen van grote vogels immers meer terugmeldingen oplevert dan het ringen van kleine. Bovendien werden ringen voor veel geringde soorten als Zilvermeeuw en Huismus nog eens extra belast. Voor andere veel geringde soorten als Merel en Pimpelmees werd het invullen van formulieren met biometrische gegevens verplicht gesteld. Daarmee werd bereikt dat het jaarlijks aantal terugmeldingen

Pimpelmees in mistnet, september 1976, Schiermonnikoog (Joke Winkelman). Blue Tit *Parus caeruleus*.

Koperwiek tijdens het ringen, oktober 1976, Schiermonnikoog (Joke Winkelman). Door EURING zijn Koperwiek en Rietzanger aangewezen als soorten waaraan in de komende jaren speciaal aandacht zal worden besteed. *Redwing Turdus iliacus*.

stabiliseerde tussen 12 en 14 000 (Spencer 1971, 1972 a, b). Door de financiële inbreng van de ringers is het aantal vogels dat geringd kan worden op de Britse Eilanden minder afhankelijk van overheids gelden dan bijvoorbeeld in Finland en Nederland. Er is geen „ringersstop” en ringers worden geen beperkingen opgelegd in de vogelsoorten die men wil ringen.

De doeltreffendheid en het effect, ook op langere termijn, van de in Nederland genomen maatregelen ter beperking van het aantal terugmeldingen (beperken van soorten, weren van nieuwe ringers) moet gezien worden in het licht van de beperkte capaciteit die de Ringcentrale van het Vogeltrekstation momenteel heeft voor het verwerken van terugmeldingen en het verrichten van andere administratieve handelingen ten behoeve van het ringwerk. De vraag is nu hoe deze beperkte capaciteit optimaal kan worden benut. Het lijkt ons twijfelachtig of een „ringersstop” zoals die nu van kracht is, een goede oplossing is. Ten eerste is het regelmatig aannemen van nieuwe ringers een goede mogelijkheid om de kwaliteit van het ringwerk op te voeren. (Met kwaliteit wordt vooral bedoeld op de nauwkeurige bepaling van geslacht en leeftijd en het verzamelen van aanvullende gegevens.) De kwaliteit van het ringwerk zou ook verbeterd kunnen worden door „bijscholing” zoals dat in Groot-Brittannië gebeurt, maar het is de vraag of dit in ons land met de huidige middelen haalbaar is.

In de tweede plaats is een ringersstop (sinds c. 1975) niet effectief gebleken om het aantal terugmeldingen niet verder te laten toenemen (vgl. tabel 1). Bovendien bestendigt deze maatregel de situatie waarin bijna de helft van de capaciteit van de Ringcentrale wordt gericht op 10 soorten. Dit kleine aantal soorten zorgt voor 48% van de terugmeldingen (tabel 2); 25 soor-

ten leveren ruim tweederde van de terugmeldingen op. Hoewel veel terugmeldingen van een bepaalde soort waardevol kunnen zijn, kan men zich afvragen of dit zo ten koste moet gaan van onze kennis van andere soorten. Zo zou men, om te komen tot een betere besteding van de beschikbare middelen, het ringwerk meer kunnen richten op soorten waarvan nog maar weinig bekend is. Dit betreft met name zomergasten en doortrekkers die in Zuid-Europa en Afrika overwinteren (zoals veel soorten steltlopers en kleine zangvogels). Ook vanuit natuurbeschermingsoogpunt is het gewenst onze kennis aangaande deze soorten uit te breiden, daar onder de langeafstandstrekkingen nogal wat bedreigde en kwetsbare soorten zijn.

Beperking of uitsluiting van bepaalde soorten teneinde het aantal terugmeldingen terug te dringen, kan eveneens leiden tot hiaten in onze kennis van die soorten. Zo hebben de door Vogeltrekstation opgelegde beperkingen ten aan-

Tabel 2. Top-tien van soorten die in de periode 1971-80 de meeste terugmeldingen opleverden. *Top-ten of species which gave the highest recovery totals during 1971-80.*

Soort <i>Species</i>	Aantal terug- meldingen <i>Number of recoveries</i>	% pulli
Kokmeeuw <i>Larus ridibundus</i>	4296	71
Zilvermeeuw <i>L. argentatus</i>	4097	94
Torenvalk <i>Falco tinnunculus</i>	3597	87
Spreeuw <i>Sturnus vulgaris</i>	2564	5
Blauwe Reiger <i>Ardea cinerea</i>	1873	98
Merel <i>Turdus merula</i>	1553	13
Schalekster <i>Haematopus ostralegus</i>	1511	49
Wintertaling <i>Anas crecca</i>	1470	0
Koolmees <i>Parus major</i>	1360	30
Kievit <i>Vanellus vanellus</i>	1281	97
Totaal top-tien <i>Total top-ten</i>	23602	—
Totaal alle soorten <i>Total all species</i>	49331	—

zien van bijvoorbeeld Wintertaling, Zilvermeeuw en Huismus (vgl. voetnoten bijlage) al geleid tot lacunes in onze kennis. Van Nederlandse broedvogels en pulli van de Wintertaling is nagenoeg niets bekend (vgl. Wolff 1966: 266) (het ringen van Wintertalingen is sinds 1961 slechts toegestaan in bepaalde eendenkooien, waar vooral in het winterhalfjaar trekvogels van onbekende herkomst geringd worden); in de jaren zestig konden veranderingen in de dispersie van jonge Zilvermeeuwen in relatie met de broedvogelstand niet worden nagegaan omdat het ringen van Zilvermeeuwen tijdelijk geheel gestopt was (vgl. Spaans 1971: 90); voorts leverde onlangs de bewerking van terugmeldingen van Huismussen problemen op, omdat slechts 152 terugmeldingen (waarvan 21 van broedvogels en 47 van jongen) voor handen bleken te zijn. Bovendien kunnen van soorten die aan sterke beperkingen onderhevig zijn bijvoorbeeld veranderingen in trekgewoontes niet of moeilijk gesignaleerd worden.

Bovenstaande kanttekeningen bij het huidige beleid ten aanzien van het ringwerk in Nederland zouden kunnen worden gebruikt bij een ombuiging van dit beleid teneinde te komen tot een optimale benutting van de huidige beperkte capaciteit. Dit zou dan de volgende beginselen als uitgangspunt kunnen hebben: (1) het ringen van soorten waarvan nog maar weinig bekend is moet bevorderd worden, (2) het opleggen van absolute beperkingen (ten aanzien van het ringen van bepaalde soorten) moet worden vermeden, (3) nieuwe ringers kunnen worden aangenomen, als dit het ringwerk ten goede komt wat betreft kwaliteit en soorten. Ter bevordering van een dergelijk beleid kan gedacht worden aan de volgende maatregelen. De prijsverschillen tussen de diverse typen ringen zouden kunnen worden vergroot teneinde te bereiken dat ringers zich minder gaan richten op soorten waarvan al veel terugmeldingen beschikbaar zijn (vgl. tabel 2). Dit kan bovendien worden gecombineerd met het extra belasten van de ringen voor deze soorten. Nieuwe ringers zouden zich moeten beperken tot soorten waarvan nog maar weinig bekend is. Door deze verschuiving van aandacht van soorten met veel terugmeldingen naar andere soorten (die meestal een laag terugmeldingspercentage hebben) kan het totaal aantal terugmeldingen gestabiliseerd worden. Voorts kunnen aan nieuwe ringers nog hogere eisen worden gesteld aangaande kennis en vaardigheid. Indien nieuwe ringers niet kunnen worden aangenomen, omdat het totaal aantal vergunningen aan een maximum gebonden is, kan men eraan denken vergunningen van weinig actieve ringers in te trekken om plaats te maken voor nieuwe ringers. Het lijkt ons toe dat een

ombuiging van het beleid in de bovengeschetste richting voor de toekomst meer resultaat oplevert dan voortgaan op de oude voet.

Dankwoord Met dank aan G. C. Boere, A. L. Spaans, A. C. Perdeck & R. D. Wassenaar (Vogeltrekstation) voor het kritisch doorlezen van een eerdere versie van het manuscript.

Summary

General trends of bird-ringing in the Netherlands in 1961-80 are discussed. During the sixties the yearly number of birds ringed have doubled (fig. 1). A peak was reached at the beginning of the seventies, when more than 200 000 birds were ringed yearly. The number of recoveries remained stable in the sixties, but increased in the seventies (tab. 1). During 1976-80 67% more recoveries were handled than 10 years before. This rise has been caused by the increased ringing of birds of prey (fig. 2A), waders and gulls (fig. 3A), which all produce many recoveries. Some suggestions for the future of bird-ringing in the Netherlands are given. Ringing totals for selective species in the years 1975-80 are provided in an appendix.

Literatuur

- OSIECK E. R. 1976. De trek van Goudhaantjes *Regulus regulus* en Taigaboomkruipers *Certhia familiaris* in 1972. *Limosa* 49: 76-99.
- PERDECK A. C. 1963. Ringverslag van het Vogeltrekstation Nr. 46 (1961). *Limosa* 36: 45-108.
- & SPEEK B. J. 1964-68. [in serie] Ringverslag van het Vogeltrekstation Nr. 47-52 (1962-67). *Limosa* 37-41.
- SPAANS A. L. 1971. On the feeding ecology of the Herring Gull *Larus argentatus* Pont. in the northern part of the Netherlands. *Ardea* 59: 73-188.
- SPEEK B. J. 1969-75. [in serie] Ringverslag van het Vogeltrekstation nr. 53-59 (1968-74). *Limosa* 42-48.
- [1976-82] [in serie] Ringverslag 1975-81 no. 60-66. Vogeltrekstation, Arnhem
- SPENCER R. 1971. Report on bird-ringing for 1969. *Brit. Birds* 64: 137-186.
- 1972a. Report on bird-ringing for 1970. *Bird Study* 19 (Special suppl.).
- 1972b. The ringer's manual. (2nd edition) British Trust for Ornithology, Tring.
- STÉN I. 1974. Bird ringing activities in Finland 1913-1972. *Ornis fenn.* 51: 195-208.
- WAMMES D. F., BOERE G. C. & BRAAKSMA S. 1983. In hoeverre kunnen aantalsveranderingen van zangvogels in verband gebracht worden met hun trekgedrag? *Limosa* 56.
- WOLFF W. J. 1966. Migration of Teal ringed in the Netherlands. *Ardea* 54: 230-270.

E. R. Osieck, Postbus 43 099, 1009 ZB Amsterdam

J. E. Winkelman, Rijnstraat 129 II, 1079 HB Amsterdam

Aanvaard voor opname 26 mei 1983

Bijlage Aantallen vogels die in de jaren 1975-80 zijn geringd alsmede de totale aantallen in de perioden 1961-70 en 1971-80. Onderscheid is gemaakt tussen vogels die als pullus (P) en die als volgroeide vogel (V) zijn geringd. (Gegevens ontleend aan Perdeck 1963, Perdeck & Speek 1964-68, Speek 1969-75, 1976-81). *Ringing totals in the years 1975-80 and during 1961-70 and 1971-80 (P= pulli, V= full grown).*

Toelichting Comment: Deze tabel bevat alleen soorten waarvan het totaal aantal geringde vogels tot en met 1980 boven de 150 ligt en waarvan in de periode 1961-80 minstens 25 exemplaren werden geringd. In de tabel zijn correcties op de oorspronkelijke ringverslagen opgenomen (★). *This table only includes species of which more than 150 birds have been ringed up to and including 1980 (and at least 25 during 1961-80). It includes corrections to the official ringing reports (★).*

Soort Species		1975	1976	1977	1978	1979	1980	1961-70	1971-80
Dodaars	P	-	-	-	-	-	-	8	2
<i>Tachybaptus ruficollis</i>	V	58	34	27	39	14	25	286	253
Fuut	P	14	24	-	2	1	14	63	94
<i>Podiceps cristatus</i>	V	60	51	5	12	9	30	108	262
Roerdomp	P	3	-	-	-	-	-	101	19
<i>Botaurus stellaris</i>	V	4	14	5	6	34	3	58	85
Woudaapje	P	-	-	-	-	5	-	85	32
<i>Isobrychus minutus</i>	V	-	-	-	-	-	-	32	8
Blauwe Reiger	P	1374	1384	974	1048	751	1143	4086	11020
<i>Ardea cinerea</i>	V	11	18	17	31	54	19	133	190
Purperreiger	P	271	333	389	131	275	219	6790	2403
<i>A. purpurea</i>	V	-	-	2	-	2	-	3	56
Lepelaar	P	13	38	53	79	161	138	215	901
<i>Platalea leucorodia</i>	V	1	-	5	3	-	1	3	11
Knobbelzwaan	P	170	79	172	74	108	76	127	869
<i>Cygnus olor</i>	V	134	218	152	42	511	54	358	1522
Rietgans ¹	P	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Anser fabalis</i>	V	125	419	442	162	825	925	4688	4308
Kleine Rietgans	P	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>A. brachyrhynchus</i>	V	20	84	60	33	50	24	761	405
Kolgans	P	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>A. albifrons</i>	V	285	460	372	314	521	703	8377	3755
Brandgans	P	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Branta leucopsis</i>	V	327	195	461★	212	66	114	2112	1521
Rotgans	P	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>B. bernicla</i>	V	13	44	107	-	5	-	1	207
Bergeend	P	27	49	26	25	5	5	353	273
<i>Tadorna tadorna</i>	V	47	16	13	17	11	15	222	258
Smient ¹	P	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Anas penelope</i>	V	590	329	65	124	147	152	3676	2778
Krakeend	P	1	11	11	2	12	-	-	54
<i>A. strepera</i>	V	65	28	26	28	20	19	393	368
Wintertaling ²	P	-	-	-	-	1	-	93	6
<i>A. crecca</i>	V	2244	707	861	547	695	945	6576	10597
Wilde Eend ²	P	2	5	1	1	-	-	216	49
<i>A. platyrhynchos</i>	V	7	71	8	64	6	2	3302	244
Pijlstaart	P	-	-	-	-	-	-	4	-
<i>A. acuta</i>	V	378	236	30	67	143	322	5735	2261
Zomertaling	P	-	-	-	-	2	-	34	15
<i>A. querquedula</i>	V	19	21	11	8	5	7	3203	393
Slobeend	P	-	63	97	9	20	101	339	304
<i>A. clypeata</i>	V	153	69	38	48	37	86	2167	1225
Tafeleend	P	19	3	2	15	9	6	26	92
<i>Aythya ferina</i>	V	5	5	5	1	10	2	27	65
Kuifeend	P	137	102	307	1	190	21	1316	1363
<i>A. fuligula</i>	V	12	5	4	7	11	1	129	112
Eidereend	P	96	826	975	869	1574	740	2061	5100
<i>Somateria mollissima</i>	V	108	131	150	790	1260	815	2700	4960

Soort <i>Species</i>		1975	1976	1977	1978	1979	1980	1961-70	1971-80
Wespendief	P	7	8	3	3	10	6	131	75
<i>Pernis apivorus</i>	V	-	-	-	-	-	3	5	9
Bruine Kiekendief	P	250	457	553	365	396	648	183	2953
<i>Circus aeruginosus</i>	V	11	6	8	2	10	7	3	52
Blauwe Kiekendief	P	101	123	102	98	59	107	183	826
<i>C. cyaneus</i>	V	11	5	2	13	21	4	23	67
Grauwe Kiekendief	P	28	32	29	5	9	19	158	233
<i>Circus pygargus</i>	V	1	2	-	-	-	-	-	4
Havik	P	97	111	166	201	238	356	48	1236
<i>Accipiter gentilis</i>	V	8	8	11	9	14	14	56	81
Sperwer	P	49	63	78	286	315	374	183	1282
<i>A. nisus</i>	V	83	57	119	144	158	113	409	910
Buizerd	P	196	263	259	232	222	410	68	1932
<i>Buteo buteo</i>	V	70	165	67	52	179	100	144	973
Torenvalk	P	2680	2592	3700	2486	1920	2567	4177	21766*
<i>Falco tinnunculus</i>	V	273	255	149	213	347	172	796	2022*
Boomvalk	P	37	68	72	72	71	44	143	478*
<i>F. subbuteo</i>	V	8	1	3	8	2	4	10	43
Korhoen	P	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Tetrao tetrix</i>	V	25	1	4	10	22	1	138	89
Patrijs	P	1	17	-	-	2	2	3	26
<i>Perdix perdix</i>	V	12	12	9	31	11	22	1641	201
Kwartel	P	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Coturnix coturnix</i>	V	2	-	-	-	1	-	274	14
Fazant	P	-	-	-	-	-	-	330	-
<i>Phasianus colchicus</i>	V	20	60	12	35	43	82	1002	489
Waterral	P	35	16	5	5	5	1	152	96
<i>Rallus aquaticus</i>	V	326	252	215	144	42	29	1076	1392
Porseleinhoen	P	-	-	-	-	-	-	16	-
<i>Porzana porzana</i>	V	13	10	5	7	9	-	252	109
Kwartelkoning	P	-	-	-	-	-	-	-	3
<i>Crex crex</i>	V	17	9	30	21	59	10	62	373
Waterhoen	P	51	130	72	41	5	22	596	713
<i>Gallinula chloropus</i>	V	928	764	670	762	326	356	5977	7825
Meerkoet	P	326	388	186	371	243	240	1972	3431
<i>Fulica atra</i>	V	412	429	156	143	989	170	5837	3862
Scholekster	P	1291	1388	1224	914	1151	663	7111	9578
<i>Haematopus haematopus</i>	V	1476	437	1712	1538	1043	894	2999	9897
Kluut	P	347	269	241	242	306	156	3113	3129
<i>Recurvirostra recurvirostra</i>	V	8	2	3	4	4	7	113	62
Kleine Plevier	P	148	83	44	21	17	24	1375	1012
<i>Charadrius dubius</i>	V	29	11	4	3	-	-	508	293
Bontbekplevier	P	129	192	62	47	23	32	249	747
<i>C. hiaticula</i>	V	76	69	25	25	40	20	226	390
Strandplevier	P	96	182	51	43	43	28	915	889
<i>C. alexandrinus</i>	V	15	11	6	-	-	1	432	202
Goudplevier	P	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Pluvialis apricaria</i>	V	723	860	1797	1767	1658	2261	6873	12183
Zilverplevier	P	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>P. squatarola</i>	V	81	25	51	150	96	88	32	825
Kievit	P	3210	5691	4880	3820	4355	4421	24223	42669*
<i>Vanellus vanellus</i>	V	70	165	132	163	173	187	658	1190
Kanoetstrandloper	P	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Calidris canutus</i>	V	390	148	155	221	172	34	307	2354
Drieteenstrandloper	P	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>C. alba</i>	V	70	1	-	-	-	-	46	319
Kleine Strandloper	P	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>C. minuta</i>	V	126	15	6	15	9	-	49	205

Soort Species		1975	1976	1977	1978	1979	1980	1961-70	1971-80
Krombekstrandloper	P	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Calidris ferruginea</i>	V	78	8	15	30	23	4	28	282
Paarse Strandloper	P	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>C. maritima</i>	V	33	15	-	1	1	2	5	158
Bonte Strandloper	P	-	-	-	-	-	-	2	-
<i>C. alpina</i>	V	1642	1015	1226	1702	1399	986	2926	15739
Kemphaan	P	19	54	80	26	55	40	662	521
<i>Philomachus pugnax</i>	V	198	91	323	352	123	497	1852	2105
Bokje ¹	P	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Limnocyptes minimus</i>	V	10	8	8	2	1	4	213	79
Watersnip	P	12	11	28	9	10	12	132	149
<i>Gallinago gallinago</i>	V	257	291	138	95	61	78	5632	2239
Houtsnip	P	6	-	-	4	3	-	60	36
<i>Scolopax rusticola</i>	V	38	33	62	26	16	32	399	399
Grutto	P	834	1475	1678	1209	1132	1078	9053	12058
<i>Limosa limosa</i>	V	136	83	120	115	95	123	444	973
Rosse Grutto	P	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>L. lapponica</i>	V	236	14	43	77	194	132	268	1135
Regenwulp	P	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Numenius phaeopus</i>	V	9	-	94	27	35	492	29	666
Wulp	P	110	111	131	115	58	78	954	1047
<i>N. arquata</i>	V	238	58	90	94	100	166	381	1091
Zwarte Ruiter	P	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Tringa erythropus</i>	V	28	5	8	39	9	14	187	155
Tureluur	P	209	464	461	353	551	365	2212*	3313*
<i>T. totanus</i>	V	393	161	284	484	289	282	2127	3854
Groenpootruiter	P	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>T. nebularia</i>	V	45	11	18	54	79	48	242	436
Witgatje	P	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>T. ochropus</i>	V	20	18	24	16	13	10	75	149
Bosruiter	P	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>T. glareola</i>	V	19	5	10	9	4	3	118	131
Oeverloper ¹	P	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Actitis hypoleucos</i>	V	174	119	158	91	52	48	650	1223
Steenloper	P	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Arenaria interpres</i>	V	139	166	43	45	23	51	643	1204
Kokmeeuw	P	5474	5723	4747	3688	6901	3516	67403	61777
<i>Larus ridibundus</i>	V	874	1564	698	4515	5247	3902	5695	21022
Stormmeeuw	P	1813	993	813	347	198	246	8565	9221
<i>L. canus</i>	V	680	645	487	523	3911	1457	1323	8989
Kleine Mantelmeeuw	P	1554	1236	338	303	773	258	114	5869
<i>L. fuscus</i>	V	4	1	1	1	4	-	3	14
Zilvermeeuw ³	P	5696	6087	3883	2939	3401	2899	8034	39110
<i>L. argentatus</i>	V	235	228	279	94	284	197	546	1773
Grote Stern	P	1141	866	912	633	5	505	5961	12263
<i>Sterna sandvicensis</i>	V	49	10	2	-	-	-	18	161
Visdief	P	2839	2790	2407	1246	1982	932	19567	22108
<i>S. hirundo</i>	V	73	31	39	36	90	34	630	483
Noordse Stern	P	363	414	335	113	200	224	1266	2609
<i>S. paradisaea</i>	V	1	28	3	-	-	-	157	73
Dwergstern	P	83	51	46	30	42	2	188	456
<i>Sterna albifrons</i>	V	-	-	2	-	2	2	10	12
Zwarte Stern	P	115	101	41	24	27	36	1944	806
<i>Chlidonias niger</i>	V	10	-	8	1	34	47	349	125
Holenduif	P	81	95	187	197	200	202	267	1193
<i>Columba oenas</i>	V	-	10	6	12	7	20	45	73
Houtduif	P	129	187	214	105	101	62	2977	1768
<i>C. palumbus</i>	V	67	65	81	51	99	60	1128	765

Soort <i>Species</i>		1975	1976	1977	1978	1979	1980	1961-70	1971-80
Turkse Tortel	P	75	35	36	29	17	15	281	701
<i>Streptopelia decaocto</i>	V	143	896	227	334	165	173	6484	2922
Tortelduif	P	21	7	29	9	14	9	430	194
<i>S. turtur</i>	V	115	38	60	36	17	49	347	442
Koekoek	P	17	33	25	30	17	24	188	234
<i>Cuculus canorus</i>	V	37	25	26	14	15	20	316	266
Kerkuil	P	254	283	250	219	74	245	208	2201
<i>Tyto alba</i>	V	18	33	15	25	22	8	54	227
Steenuil	P	244	325	458	397	366	469	323	2989
<i>Athene noctua</i>	V	78	138	124	99	156	117	110	906
Bosuil	P	254	240	339	153	210	279	480	2097
<i>Strix aluco</i>	V	23	40	51	16	44	25	68	292
Ransuil	P	354	446	551	185	135	321	1668	3588
<i>Asio otus</i>	V	89	72	81	77	240	41	208	843
Velduil	P	47	52	36	36	28	69	268	463
<i>A. flammeus</i>	V	5	11	-	3	6	1	10	47
Nachtzwaluw	P	1	-	2	2	2	-	42	22
<i>Caprimulgus europaeus</i>	V	3	-	3	-	2	-	60	39
Gierzwaluw	P	12	27	6	43	70	55	3341	433
<i>Apus apus</i>	V	78	60	22	139	30	1535	2027	3202
IJsvogel	P	154	35	25	42	-	24	590	667
<i>Alcedo atthis</i>	V	125	41	50	45	17	26	521	607
Draaihals	P	6	-	-	6	-	4	336	79
<i>Jynx torquilla</i>	V	27	28	20	18	5	13	163	192
Groene Specht	P	11	20	-	3	-	-	37	50
<i>Picus viridis</i>	V	64	53	41	55	31	36	186	521
Zwarte Specht	P	27	24	23	9	13	4	44	142
<i>Dryocopus martius</i>	V	14	13	5	14	12	16	20	74
Grote Bonte Specht	P	32	35	26	17	28	11	150	268
<i>Dendrocopos major</i>	V	137	126	143	167	142	133	577	1463
Kleine Bonte Specht	P	-	-	-	-	-	-	4	7
<i>D. minor</i>	V	6	6	15	13	6	10	28	102
Kuifleeuwerik	P	1	12	4	7	12	7	127	51
<i>Galerida cristata</i>	V	1	-	-	-	1	1	24	6
Boomleeuwerik	P	-	-	-	-	3	-	117	12
<i>Lullula arborea</i>	V	46	7	16	19	4	11	124	226
Veldleeuwerik	P	198	164	162	211	128	126	1490	1695
<i>Alauda arvensis</i>	V	2119	3685	3795	4433	3104	3073	10165	27304
Strandleeuwerik ¹	P	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Eremophila alpestris</i>	V	26	20	15	37	12	-	7	133
Oeverzwaluw	P	199	56	54	23	5	-	735	547
<i>Riparia riparia</i>	V	3444	3529	2159	1313	1711	2248	22480	20563*
Boerenzwaluw	P	2809	3446	4004	4502	3756	3973	38915	40047
<i>Hirundo rustica</i>	V	7196	7173	8821	6097	6719	8085	23063	85716
Huiszwaluw	P	114	34	52	66	70	68	2459	831
<i>Delichon rustica</i>	V	157	463	579	833	401	192	4824	5253
Boompieper	P	16	23	20	12	6	-	460	168
<i>Anthus trivialis</i>	V	105	125	78	76	172	165	827	1314
Graspieper	P	245	232	208	256	195	183	1870	1923
<i>A. pratensis</i>	V	3721	3633	5365	3364	5504	3233	24694	40562
Waterpieper	P	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Anthus spinoletta spinoletta</i>	V	9	6	5	13	-	5	52	66
Oeverpieper	P	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>A. spinoletta littoralis</i>	V	42	22	41	15	6	9	138	158
Gele Kwikstaart	P	57	17	51	20	4	4	405	262
<i>Motacilla flava</i>	V	185	377	115	47	124	97	4448	1804
Grote Gele Kwikstaart	P	57	84	115	120	25	16	24	408
<i>M. cinerea</i>	V	72	58	15	17	14	9	60	228

Soort Species		1975	1976	1977	1978	1979	1980	1961-70	1971-80
Witte Kwikstaart	P	230	162	269	343	229	214	2488	2513
<i>Motacilla alba</i>	V	241	312	390	437	1175	1898	1292	5823
Winterkoning	P	191	125	209	154	43	74	2043	1402
<i>Troglodytes troglodytes</i>	V	2348	1834	2277	1908	1086	1610	3794	16839
Heggemus	P	196	93	98	75	65	-	1945	1016
<i>Prunella modularis</i>	V	2644	2375	2486	2196	1891	2214	9356	22753
Roodborst	P	67	63	45	30	29	43	946	416
<i>Erithacus rubecula</i>	V	3587	4561	4064	2174	3099	3908	15105	35098
Nachtegaal	P	-	-	21	-	2	-	301	81
<i>Luscinia megarhynchos</i>	V	68	77	109	93	114	144	365	1129
Blauwborst	P	-	-	-	-	-	1	30	9
<i>L. svecica</i>	V	94	89	100	57	133	45	1049	1042
Zwarte Roodstaart	P	128	79	92	103	88	97	1027	1029
<i>Phoenicurus ochruros</i>	V	30	29	72	68	67	66	182	494
Gekraagde Roodstaart	P	478	871	781	669	677	659	9228	6885
<i>P. phoenicurus</i>	V	334	557	524	322	373	360	4824	4709
Paapje	P	92	101	76	61	50	12	851	683
<i>Saxicola rubetra</i>	V	69	104	64	80	54	136	858	878
Roodborsttapuit	P	83	83	104	79	35	53	794	693
<i>S. torquata</i>	V	54	50	88	69	34	58	486	692
Tapuit	P	87	15	153	248	162	231	453	1140
<i>Oenanthe oenanthe</i>	V	59	55	92	130	143	137	879	1058
Beflijster	P	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Turdus torquatus</i>	V	12	19	16	27	9	14	145	161
Merel ⁴	P	864	704	654	580	398	358	8583	7073
<i>T. merula</i>	V	5216	5382	5572	5618	3478	3979	29508	51434
Kramsvogel	P	-	1	5	-	-	9	-	20
<i>T. pilaris</i>	V	178	157	205	808	349	450	3773	3514
Zanglijster	P	384	297	322	169	111	96	5444	3038
<i>T. philomelos</i>	V	1611	2792	1874	2228	1851	2215	7616	19820
Koperwiek	P	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>T. iliacus</i>	V	2765	1110	1462	2074	695	1393	4845	16130
Grote Lijster	P	114	122	92	84	59	51	2655	1199
<i>T. viscivorus</i>	V	35	35	104	49	47	24	478	452
Sprinkhaanrietzanger	P	6	-	-	-	-	5	44	30
<i>Locustella naevia</i>	V	28	56	35	18	40	45	154	455
Snor	P	-	6	-	-	-	-	39	10
<i>L. luscinoides</i>	V	165	259	87	53	118	57	1239	1500
Rietzanger	P	16	22	5	-	5	1	860	60
<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	V	1149	1917	1151	276	593	579	13449	10697
Bosrietzanger	P	5	6	13	6	16	-	237	84
<i>A. palustris</i>	V	441	721	521	441	801	493	1034	4997
Kleine Karekiet	P	80	193	131	223	64	103	1248	958
<i>A. scirpaceus</i>	V	7299	11924	6800	4293	9563	6014	26845	72069
Grote Karekiet	P	12	12	-	-	-	7	402	118
<i>A. arundinaceus</i>	V	99	255	50	32	54	43	1429	1252
Spotvogel	P	51	59	53	23	23	31	898	519
<i>Hippolais icterina</i>	V	398	501	471	324	310	241	1260	3478
Braamsluiper	P	16	33	13	5	23	21	473	260
<i>Sylvia curruca</i>	V	332	340	275	232	307	343	767	2896
Grasmus	P	33	50	43	43	39	17	1054	301
<i>S. communis</i>	V	352	544	597	368	633	393	3601	4785
Tuinfluitier	P	23	24	43	17	8	17	828	296
<i>S. borin</i>	V	1369	1334	1228	903	1757	2046	6636	13070
Zwartkop	P	19	28	24	17	15	6	645	246
<i>S. atricapilla</i>	V	1817	2609	2882	2113	2300	4087	5201	24544
Fluiter	P	-	12	-	-	-	-	164	27
<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	V	3	16	21	27	47	42	128	225

Soort <i>Species</i>		1975	1976	1977	1978	1979	1980	1961-70	1971-80
Tjiftjaf	P	23	32	46	51	35	39	827	345
<i>Phylloscopus collybita</i>	V	1832	1498	2742	3276	4522	4726	8498	23953
Fitis	P	169	167	196	125	180	116	2407	1888
<i>P. trochilus</i>	V	4836	5966	5184	3281	4802	4143	13632	43688
Goudhaantje	P	-	-	1	-	-	-	8	10
<i>Regulus regulus</i>	V	9246	1317	695	741	154	3287	3394	26348
Vuurgoudhaantje	P	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Regulus ignicapillus</i>	V	173	62	83	150	82	179	322	1368
Grauwe Vliegenvanger	P	240	191	241	225	206	155	3042	2464
<i>Muscicapa striata</i>	V	185	191	230	120	100	104	1134	1583
Bonte Vliegenvanger	P	5248	5388	4948	5923	5417	6043	4779	56534
<i>Ficedula hypoleuca</i>	V	907	915	865	506	497	511	15861	8329
Baardmannetje	P	9	2	-	-	-	17	286	99
<i>Parus biarmicus</i>	V	2141	2375	2078	1745	70	730	10053	26500
Staartmees	P	62	38	81	32	19	72	872	653
<i>Aegithalos caudatus</i>	V	806	669	836	802	659	1111	2567	8512
Glanskop	P	366	324	299	276	101	266	948	3474
<i>Parus palustris</i>	V	182	172	155	131	83	123	1240	1733
Matkop	P	172	371	105	69	87	98	1048	1509
<i>P. montanus</i>	V	750	681	762	636	574	748	2966	7493
Kuifmees	P	86	72	67	79	28	68	866	873
<i>P. cristatus</i>	V	55	90	71	71	68	89	465	777
Zwarte Mees	P	967	1284	1273	1266	1090	1825	6986	13008
<i>P. ater</i>	V	554	212	314	476	205	406	1498	4821
Pimpelmees ⁵	P	1166	1726	1484	1411	801	1618	12577	14925
<i>P. caeruleus</i>	V	4759	3576	5952	4757	3196	5557	17750	47901
Koolmees ⁵	P	3572	4840	5481	4186	3977	5903	48867	45734
<i>P. major</i>	V	7138	5731	7361	7534	6755	9787	33459	73566
Boomklever	P	273	139	198	87	56	108	798	1805
<i>Sitta europaea</i>	V	96	76	76	81	58	86	783	866
Boomkruiper	P	74	77	51	107	43	24	416	613
<i>Certhia brachydactyla</i>	V	196	189	237	224	146	204	667	1811
Wielewaal	P	-	16	5	10	3	6	110	68
<i>Oriolus oriolus</i>	V	4	-	-	1	6	1	40	27
Grauwe Klauwier	P	-	-	-	-	-	5	138	82
<i>Lanius collurio</i>	V	10	3	9	3	5	6	37	66
Klapekster	P	5	3	3	-	5	-	73	72
<i>L. excubitor</i>	V	49	13	6	25	5	3	124	250
Vlaamse Gaai	P	19	31	29	10	33	26	291	288
<i>Garrulus glandarius</i>	V	162	120	154	167	161	108	1024	1949
Ekster	P	137	227	196	393	390	263	436	2153
<i>Pica pica</i>	V	85	91	95	72	92	89	174	802
Kauw	P	317	497	397	322	381	316	1508	3428
<i>Corvus monedula</i>	V	744	529	384	121	225	132	1662	3444
Roek	P	4	19	36	4	49	2	233	212
<i>C. frugilegus</i>	V	11	13	1	4	32	5	37	272
Zwarte Kraai	P	159	183	125	159	80	102	367	1135
<i>C. corone corone</i>	V	136	170	27	241	160	113	71	1117
Bonte Kraai	P	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>C. corone cornix</i>	V	57	10	2	-	21	2	6	119
Spreeuw ⁴	P	1280	962	1141	1027	962	881	10084	11068
<i>Sturnus vulgaris</i>	V	11268	14039	12271	15941	11561	8952	133211	131630
Huisemus ²	P	14	24	-	23	25	18	705	204
<i>Passer domesticus</i>	V	77	231	142	183	283	211	4038	1367
Ringmus	P	1900	1317	1472	954	501	430	9237	14957
<i>P. montanus</i>	V	2365	3283	3638	2510	2350	2209	20961	28488
Vink	P	33	19	17	17	5	27	1237	323
<i>Fringilla coelebs</i>	V	5247	7345	6469	8082	5232	5279	60408	63512

Soort Species		1975	1976	1977	1978	1979	1980	1961-70	1971-80
Keep	P	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Fringilla montifringilla</i>	V	5064	3185	1833	3504	2521	3174	25399	36787
Europese Kanarie	P	-	7	-	-	-	-	4	7
<i>Serinus serinus</i>	V	55	218	158	88	173	166	119	971
Groenling	P	151	133	132	66	24	24	1633	1309
<i>Carduelis chloris</i>	V	4380	4465	2913	3124	1950	2335	22791	40320
Putter	P	5	31	18	-	-	5	63	79
<i>C. carduelis</i>	V	715	775	796	391	273	396	3978	6124
Sijs	P	-	-	-	-	-	-	-	10
<i>C. spinus</i>	V	3446	882	1331	1498	935	2407	16515	22440
Kneu	P	347	568	326	267	116	144	4562	3271
<i>C. cannabina</i>	V	2427	2412	2493	1849	1727	1216	13152	21410
Frater	P	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>C. flavirostris</i>	V	373	368	1495	724	216	778	13296	8128
Barmsijs	P	-	9	8	-	15	-	37	47
<i>C. flammea</i>	V	2126	745	1314	490	177	449	5584	13425
Kruisbek	P	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Loxia curvirostra</i>	V	3	200	3	-	28	16	422	340
Goudvink	P	4	14	12	6	8	4	151	126
<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	V	549	378	380	357	282	279	1875	4180
Appelvink	P	-	-	-	-	-	4	77	9
<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	V	34	10	13	12	32	10	202	232
IJsgors	P	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Calcarius lapponicus</i>	V	50	47	112	34	42	14	190	409
Sneeuwgorse	P	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Plectrophenax nivalis</i>	V	540	375	370	89	14	25	162	1814
Geelgors	P	-	13	13	-	-	1	284	64
<i>Emberiza citrinella</i>	V	300	230	120	182	118	102	3226	2409
Ortolaan	P	-	-	-	-	-	-	-	8
<i>E. hortulana</i>	V	5	5*	2	3	3	1	46	34
Rietgors	P	84	139	59	49	38	25	1410	778
<i>E. schoeniclus</i>	V	2114	2704*	2120	1576	2691	2284	16517	25865
Grauwe Gors	P	-	9	-	-	-	-	16	9
<i>Miliaria calandra</i>	V	-	2	-	-	-	2	34	8
Overige soorten	P	32	6	-	76	31	44	-	-
<i>Other species</i>	V	159	128	127	101	53	87	-	-

Opmerkingen Notes

¹ Pulli van deze soorten zijn niet opgenomen omdat deze soorten niet in ons land broeden.

Pulli of these species have not been included since these species do not breed in the Netherlands.

² Sinds 1961 is het ringen van Wintertaling, Wilde Eend en Huismus beperkt. *Ringin of Teal, Mallard and House Sparrow has been restricted since 1961.*

³ In de jaren 1961-65 werd het ringen van pulli van Zilvermeeuwen beperkt. *Ringin of Herring Gull pulli was restricted in the years 1961-65.*

⁴ In de jaren 1961-65 was het ringen van pulli van Merels en Spreeuwen in Utrecht, Noord- en Zuid-Holland niet toegestaan. *Ringin of pulli of Blackbirds and Starlings was not allowed in Utrecht, Noord- and Zuid-Holland in the years 1961-65.*

⁵ Sinds 1961 is het ringen van pulli van Pimpel- en Koolmezen beperkt. *Ringin of pulli of Blue and Great Tit has been restricted since 1961.*